

Tělocvičná jednota Sokol Liberec I.

Nazdar!

Sokolské souzvuky

č. 10 - říjen 2015

Ročník 5.

Vděčnost

*Jdu rodným krajem a kolem slyším,
jak podzimní ticho odevšad padá,
ta rodná hrouda po níž kráčím,
měla mne v každé době ráda.*

*Široširá Haná dýchá tiše se mnou
a byla mi v každé době věrná,
dala mi domov a hrdost selskou.*

*S radostí svou práci miluji
a jsem za to hroudě vděčný,
tu hojnost božích klasů zbožňuji,
a přál bych si
aby čas života byl nekonečný.*

Jan Přidal

Obsah:

Úvodní slovo

Proč ?

Metodika

Zemřelým bratřím

*Nás jedna cesta v pouto spojila,
osud v pouto skul a slil,
pro nás i mnohá matka slzy ronila,
těžko je zapomnět těch krutých chvil.*

*My trosečníky byli na holé skále,
nám zbyla jenom víra – holá pěst,
my dýchali a trpěli jsme pro vlast
a k její chvále jsme nezradili –
ni svou čest.*

Cvičíme podle cvičebních programů

Pohyb jako fenomén

Cvičitelům žactva v předvečer „Večera sokolských světél“

Podzim – doba her

Nejenom pohybem živ je sokol

Prohlášení nezávislosti

Jak se mění minulost

28. říjen – skutečně státní svátek?

Ohlédnutí za Husovým výročím

Vzdělání – kdo byl J.B. Foerster?

Kalendarium

Sokolská architektura – sokolovna Milevsko

Pozdvihuji oči své k horám...

Klet'

Zprávy z jednot a žup

Oprava a omluva

Slovácký rok

„...snad není cest, jen lidé jdou...“ - br. Jan Přidal

Odešel Sokol - br. Jaroslav Janko

Novohradské hory – aneb nejlepší je to akorát

Podzimní mozaika

Pařížani v TD – po 25 letech

Závěrečné slovo

Úvodní slovo

Proč?

Krátké slovíčko – ale ošemetné! V životě dítěte charakterizuje určité období jeho života, to je to období, kdy tuto otázku vyslovuje mnohokrát za den a někdy tím dohání rodinu k šílenství. Často se totiž dospělým zdá, že ty otázky jsou nesmyslné, zbytečné, protože dítě se ptá – podle dospělých – na docela obyčejné a známé věci. Ovšem – známé nám, dospělým. Děti však právě v tomto období získávají ty nejdůležitější poznatky, učí se orientovat v obrovském neznámém světě, který je obklopuje, žádají vysvětlení, poučení, která si mohou bezprostředně vyzkoušet – tvoří si základní zkušenosti a dokonce i

názory. Otázky typu „proč je tráva zelená, obloha modrá, proč voda teče vždy s kopce dolů a ne opačně“ – na ty se dá poměrně snadno a hlavně jednoznačně odpovědět! S postupujícím věkem a dospíváním se však začínáme ptát – a uvažovat – o problémech, které se už tak snadno vysvětlit nedají a některé nás trápí a obtěžují celý život.

Proč nejsou lidé stejní a čím je to dáno? Proč má někdo buňky třeba na matematiku a jiný ne, proč by se měl člověk chovat slušně k sobě i ke svým bližním, proč se nemá lhát, i když je to občas výhodné, proč nekrást, když po něčem toužím a zrovna na to nemám finance, proč někdo ubližuje lidem a má radost z jejich ponižování a jiný je naopak zase ochoten pomáhat a pracovat, i když z toho právě nemusí mít osobní prospěch. Proč někomu chutná moc a využívá jí – a jiný se rád řadí mezi své spoluobčany jako rovný s rovnými? Odpovědi na tyto otázky dává sám život – vlastní rozum, vlastní chyby a zkušenosti, prostředí, ve kterém žijeme, rodina, příklady lidí, kterých si vážíme a kteří jsou pro nás morálními autoritami. Cesta k poznání je dlouhá a těžká, často bolí, má mnoho zákrut a nerovností, je lemována pády, ranami – ale i radostí, humorem a občas i vnitřním pocitem uspokojení.

Do jisté míry nás může uspokojovat poznání, že na této cestě za poznáním nejsme sami – a tím nemyslím pouze své bližní, ale i celé generace těch, kteří žili na této zemi dávno před námi, starali se o ni, hospodařili, přemýšleli a kráčeli stejně jako my strmou cestou za poznáním a vlastním zdokonalením. Během těch dlouhých věků vývoje světa se pomalu, ale jistě vytvářela základní etika lidského rodu, etika života, ve kterém se člověk liší od zvířete.

Vracím se k tomu slovíčku v názvu této – možná pro někoho zbytečné – úvahy. Proč o tom uvažuji právě teď ??? Pohybuji se v sokolském prostředí skutečně od útlého dětství, sokolství bylo životním krémem naší rodiny i celé řady přátel, kterých si celý život vážím. Jsem neustále ve styku se sestrami i bratry z různých jednot a žup. Právě proto mám přehled o současném stavu sokolského hnutí v republice – a velmi často jsem – mírně řečeno – znepokojena a nespokojena. Je mi jasné, že žijeme v době charakterizované v celém světě (nejen u nás!) rozkladem společnosti, úpadkem morálních hodnot a celkovou nespokojeností s životem, preferováním zisku, výkonu a kariéry – a nedostatkem času na „čisté radosti lidského života“ – třeba na tu zelenou trávu, modrou oblohu, tekoucí vodu a lidské přátelství a spolupráci.

Místo toho musím poslouchat oprávněné i možná neoprávněné stesky na situaci v jednotách, spory mezi cvičiteli a činovníky, nedostatek vzájemné tolerance, často i potlačování nových myšlenek a nápadů, které by mohly sokolský program obohatit a co je nejhorší – často vidím svévolné opouštění idejí, které činily Sokol Sokolem a bez kterých se dostáváme na úroveň ostatních sportovních organizací, jejichž cílem je výkon a ne člověk! Ráda bych ukončila tenhle úvodní článek říjnových Souzvuků něčím pozitivním – „*ještě stále máme čas!*“

Jarina Žitná

Metodika

Cvičíme podle cvičebního programu

Obsah tohoto metodického dopisu měl být původně součástí cvičebního programu mužských složek. Protože částečně zasahuje do metodické oblasti, nebyl do cvičebního programu zařazen. Je to však materiál, který může být užitečný nejen mužským, ale i ženským a žakovským složkám.

Všestranně rozvíjející cvičení

Zařazujeme ho do všech částí cvičební hodiny. Pro některé části tohoto cvičení je výhodné použít hudební doprovod.

Základní funkcí všeobecně rozvíjejících cvičení je:

- *funkce tvarového utváření organismu*
- *funkce vyrovnávací a zdravotní*

Prostředky všeobecně rozvíjejících cvičení jsou:

- *cvičení prostrná jednotlivců, dvojic, případně skupin*
- *cvičení s náčiním (tyče, míče, švihadla a pod.)*
- *cvičení na nářadí*
- *některá úpolová cvičení*

Podle fisiologického účinku cviků rozdělujeme cvičení do pěti základních skupin na:

Cviky posilovací

Jsou zaměřeny na posílení a upevnění svalových skupin a kloubních vazů. Cviky posilující zádové a břišní svaky mají významný podíl na vzpřímeném držení těla.

Většího účinku posilování dosáhneme:

- překonáváním odporu svalůpůsobících v opačném směru
- usilovným prováděním zvýšenou frekvencí pohybu
- zvýšením počtu opakování
- zařazením výdrží v polohách, kdy příslušné svalové skupiny musí překonávat hmotnost velké části nebo celého těla
- ztížením cviku použitím náčiní, nářadí, odporu druhého cvičence a pod.

Cviky uvolňovací

Odstraňují neúčelné, brzdící napětí ve svalech. Přispívají ke zlepšení pohyblivosti jednotlivých částí těla.

Cviky protahovací

Jsou zaměřeny na protažení určitých svalových skupin a na zvětšení pohybového rozsahu v kloubech.

Cviky pro rozvoj vnitřních orgánů

Zaměstnávají velké svalové skupiny nebo více svalových skupin současně. Kladou zvýšené nároky na činnost srdce a plic, případně i dalších vnitřních orgánů a tím zlepšují jejich funkci.

Cviky koordinační

Působí na zlepšení a rozvoj nervosvalové koordinace. Patří sem cviky, které obsahují i složitější pohyby nesoudobé a různostranné, cviky rovnováhy a pod.

Příklady využití náčiní

Krátké tyče

Cvičení s krátkou tyčí se uplatňuje již ve cvičení mladšího žactva při cvičení obratnosti, přímivých cvičení a hrách.

Cvičení s krátkou tyčí vyžaduje přesné provádění pohybu. Umožňuje kontrolu poloh a pomáhá zdokonalovat koordinaci pohybu. Pohyb tyče provádíme z počátku nejkratší cestou přímo, dále obloukem, kruhem, převrácením a vytáčením. Pohyby tyče spojujeme s pohyby nohou a trupu. Snažíme se, aby růzností poloh a pohybů se cvičení lišilo od vlastních cvičení prostrných.

Tyče dále využíváme:

- jako překážku pro překračování, přeskokování a podlézání
- ke zvedání a nošení
- ke cvičení obratnosti a zručnosti (vyhazování, chytání, přehazování a vyvažování)
- k úpolovým cvičením (přetahům, přetlakům a odporům)
- v drobných a závodivých hrách

Krátké švihadlo

mladší žactvo

- přeskoky snožmo bez meziskoku s kroužením švihadla vpřed i vzad
- přeskoky s meziskokem s kroužením švihadla vpřed i vzad
- přeskoky jednož s kroužením vpřed i vzad

starší žactvo, dorost a dospělí

- střídání přeskoků s meziskokem a bez meziskoku s kroužením švihadla vpřed i vzad
- střídání přeskoků snožmo s přeskoky jednož s kroužením švihadla vpřed i vzad
- přeskoky snožmo se zkřížováním paží
- dvojšviky s kroužením švihadla vpřed

Dlouhé švihadlo

mladší žactvo

- přeskok přes komíhající švihadlo jednotlivě, ve vázaných dvojicích a trojicích
- podběh pod kroužícím švihadlem jednotlivě, ve vázaných dvojicích a trojicích
- podběh s přeskokem přes kroužící švihadlo

Plné míče

mladší žactvo

- koulení míče, zvedání a nošení míče
- využití míče v různých hrách, zejména závodivých

starší žactvo, dorost a dospělí

- vyhazování a chytání míče
- využití míče ke ztížení pohybu paží, nohou, trupu
- přihrávání a chytání míče
- házení míče na výkon (do dálky, do výšky, na cíl)

Malé činky

žactvo, dorost, dospělí

- malými činkami zvyšujeme účinnost prostných. Posilujeme hlavně svalstvo paží a trupu. Cvičení s malými činkami zařazujeme nejčastěji do průpravné části cvičební hodiny, často s kudbou.

Příklady využití náradí

Lavička

mladší žactvo

- obíhání laviček různým způsobem jednotlivě i ve vázaných skupinách
- lezení po vodorovné i šikmé lavičce
- přecházení lavičky různými způsoby chůze spojené s doprovodnými pohyby paží, nohou
- přebíhání lavičky různými způsoby běhu a klusu

- přechod lavičky různými způsoby skoků
- přecházení a přebíhání lavičky s překonáváním překážek umístěných na lavičce
- výskoky na lavičku, přeskokování lavičky
- přecházení a přebíhání lavičky s přenášením břemene
- přecházení dvou cvičenců proti sobě s výhybem uprostřed
- - výstupy a sestupy po šikmé lavičce

starší žacvo, dorost a dospělí

- přeskoky lavičen postavených na sebe
- rovnovážné postoje na lavičce
- zvedání a nošení lavičky i se sedícím nebo ležícím cvičencem
- boj na lavičce o vychýlení z rovnováhy

Žebřiny

všechny věkové kategorie

Cviky celkového působení

- vystupování a sestupování čelem i zády k žebřinám, držením oběma i jednou rukou, zvolna i rychle

Cviky pro zlepšení pohyblivosti kloubů ramenních

- hmity v předklonu ve stoji rozkročném čelem k žebřinám s uchopením příčle ve vzpažení zevnitř
- totéž v kleku, kleku sedmo
- ze svisu stojmo čelem k žebřinám s úchopem ve výši boků opakovaně svis dřepmo

Cviky pro zlepšení pohyblivosti kloubů kyčelních a dolních končetin

- ze svisu zády k žebřinám opakovaně skrčit přednožmi levou, pravou, obě nohy, totéž se skrčováním únožmo
- stoj pravým bokem k žebřině, pravou rukou uchopit příčel v úrovni ramene – zanožit levou, zapažit levou – přednožit levou, předpažit levou
Totéž opačně, levým bokem k žebřině
- svis stojmo rozkročný, úchop ve výši pasu – kroužení pánví

Cviky pro zlepšení pohyblivosti trupu

- stíj bokem k žebřině se zavěšením únožmo (inožit a opřít o žebřinu) – klony trupu
- ze svisu zády k žebřině komíhání stranou i s výdrží v krajních polohách
- ze svisu stojmo čelem k žebřině otočit trup vlevo, upažit levou – totéž opačně

Cviky pro všestrannou pohyblivost páteře

- protahovací cviky, kde k protažení používáme hmotnost části nebo celého těla
- kroužení trupu

Cviky pro posílení břišního svalstva

- ze svisu zády k žebřinám opakovaně skrčit přednožmo, přednos, vznos

Cviky pro posílení paží

- výdrž ve shybu čelem k žebřině
- shyby ve svisu čelem i zády k žebřině

Cviky pro posílení svalstva paží a trupu

- ze vzporu ležmo závěsem ručkování vzad s postupným zavěšováním nártů na vyšší příčel
- stoj na rukou oporem stehen o žebřinu (kromě mladšího žactva)

Zvedání a nošení

všechny věkové kategorie

- kladení a sbírání předmětů v chůzi i běhu
  - předávání a přenášení náčiní a předmětů jednotlivcem
  - zvedání a nošení nářadí (lavička, díly švédské bedny, žíněnka a pod.)
  - zvedání a nošení cvičenceš na nářadí skupinou cvičenců
- Většinu cvičení lze provádět závodivou formou.

Uvedené cviky jsou návodem pro cvičitele, ale v podstatě je cviků přesně cílených na různé svalové skupiny a kloubní systémy podstatně víc a jsou známé. Takže přemýšlejte – jde přece o pestrost a při tom o soustavnost našeho programu.

Josef Zedník, člen ústředního cvičitelského sboru mužů

Pohyb jako fenomén

Ještě máme v živé paměti vystoupení ženských složek na nejvýznačnějších akcích tohoto cvičebního roku – pražském Sokolgyemu, Sokolském Brnu a na Sokolských slavnostech v Plzni. Všechna tato vystoupení byla úspěšná a zúčastněné cvičenky, cvičitelky i autorky mohou být spokojeny.

Přesto se kritickému pohledu nevyhnou nedostatky, které se permanentně vyskytují už léta a které vyplývají z nedostatečné soustavné pohybové přípravy našich cvičenek. Konsultovala jsem tento fakt s autorkou skladby „S úsměvem“ sestrou Marií Frantovou. Shodly jsme se, naše dlouholeté zkušenosti jsou skoro stejné.

V současné době se stalo zvykem, že některé cvičenky hromadná vystoupení odmítají (i když to většinou ani nezkusily!), takže nácvik musí být prováděn ve zvláštních mimořádných hodinách mimo normální cvičení. V druhém případě zase některé cvičenky navštěvují naše cvičení pouze v době nácviku. Oba tyto přístupy nejsou v pořádku a jsou jedním z důvodů nedostatků v provedení skladeb. Při vlastním nácviku se pak cvičitelky musí věnovat nejen rovnou skladbě, ale především nácviku správného, uvědomělého a elegantního pohybu, který by však měl vejít cvičenkám „do krve“ v běžném cvičebním roce.

Se sestrou Marií jsme se shodly, že na zlepšení pohybové kultury je nutno pracovat dlouhodobě a systematicky – a tak by asi cvičitelkám nemělo vadit trochu teorie.

Dnes tedy

O pohybu

Východisko pohybu

K provedení pohybu je třeba nějakého popudu, impulsu, který může být aktivní i pasivní.

Aktivní impuls – vzniká zvýšením svalového napětí.

Pasivní impuls – vzniká svalovým uvolněním a působením zamské tíže.

Podle toho, kde v lidském těle impuls vzniká, určujeme východisko pohybu. Tím může být buď centrum nebo periferie.

Centrem celého těla je oblast křížových obratlů, centrem pro různé části těla na př. u paže loket, nebo u dolní končetiny koleno.

Periferií těla rozumíme hlavu a končetiny.

Podle východiska pohybu rozeznáváme impulsy aktivní nebo centrální.

a) *Impuls centrálně aktivní* – je vyvolání síly, energie v krajině centrální.

Příklad rozvinutí impulsu do pohybu: Vztyčování trupu z hlubokého předklonu do základního postavení – stojí. Pohyb vychází z centra, probíhá postupně celou páteří k hlavě.

b) Impuls centrálně pasivní – je povolení síly v centrální oblasti.

Příklad rozvinutí impulsu do pohybu: Ze základního postavení těla – stoj – uvolnění trupu do hlubokého předklonu začínající v centru.

c) Impuls periferně aktivní – je vyvolání síly v krajinně periferní.

Příklad rozvinutí impulsu do pohybu: Vztyčování trupu z hlubokého předklonu. Pohyb začíná zvednutím (vzpřímím) hlavy a probíhá postupně páteří k centru.

d) Impuls periferně pasivní – je povolení síly v oblasti periferní.

Příklad rozvinutí impulsu do pohybu: hluboký předklon trupu volným pádem začínajícím id hlavy.

Je samozřejmé, že možností impulsů je daleko víc a nevycházejí pouze z centra nebo periferie. Impuls může vycházet na př. z hrudníku, pánve, ramena atd. Impuls je začátkem každého pohybu, síla, kterou je pohyb veden je síla mechanická, ale její vznik musí být ovlivněn správnou intenzitou vnitřního prožitku.

Způsoby pohybu

Pohyb může být prováděn různými způsoby : vedeně, švihem, hmitem atd. Každý pohyb má své ***rytmické nebo dynamické znaky***, podle nichž rozlišujeme způsob, jakým je prováděn.

Vedený (vázaný) pohyb –

a) je prováděn v pomalém tempu a plyne stejnou rychlostí od začátku až do zakončení.

b) je veden stejnou silou nebo síla pohybu může plynule stoupat nebo klesat.

Přerušovaný (úsečný) pohyb –

a) je rychlý až prudký pohyb, po němž následuje výdrž.

b) provádí se v jakémkoliv stupni síly. Ve výdrži je třeba udržet stejné svalové napětí, v jakém byl pohyb proveden.

Švihový pohyb –

a) začíná rychle a končí zpomalením

b) začíná buď volným pádem váhou, nebo silným, prudce nasazeným pohybem. Končí vždy vyzněním napětí v protažení pohybu do dálky.

Pohyb hmitem (pérování) –

a) je rychlý, rozsahem malý pohyb opakující se v pravidelném rytmu.

b) provádí se v různém stupni napětí nebo uvolnění a tento způsob se během cvičení nemění.

Všechny tyto způsoby pohybů můžeme obohacovat akcenty – to je dynamickým zdůrazněním určité fáze pohybu, obvykle začátku. Toto zdůraznění je nápadné a dosáhneme ho rychlým napětím té části těla, která pohyb vede nebo odkud pohyb vychází.

Právě střídáním vázaných a přerušovaných typů pohybu a zdůrazněním jejich dynamiky dosáhneme patřičnou rozmanitost vazeb.

Několik jednoduchých příkladů

ZP – stoj spatný – upažit levou (pravou) -

- I. 1 - 4 velký čelný kruh levou (pravou) dolů – a) vedeně b) švihem

ZP – stoj spatný – připažit

- I. 1 - 4 mírným hmitem podřepmo stoj – pootočit trup vpravo – zvolna (vedeně) upažením vzpažit dovnitř (vede zápěstí, ve vzpažení hřbety k sobě) - - hlava sleduje pohyb pravé paže
- II. 1 - 4 otočit trup vlevo – otočit dlaně vzhůru a zvolna (vedeně) upažením, dlaně vzhůru, připažit (vede loket) - hlava sleduje pohyb levé paže (totéž opačně)

ZP – stoj spatný – připažit

- I. 1 - 4 čtyři kroky vpřed (L, P, L, P) – zvolna předpažením upažit
- II. 1 - 2 výkrokem levé vlevo a mírným hmitem podřepmo stoj únožný pravou – velký čelný kruh pravou dolů (švihem)
- 3 - 4 přenosem a mírným hmitem podřepmo stoj únožný levou – velký čelný kruh levou dolů (švihem)
- III. = II. v obou taktech hlava stále sleduje pohyb paže v pohybu.
- IV. 1 - 4 přinožením levé a výponem stoj – velkými čelnými kruhy a oblouky dolů připažit (vedeně)

ZP – stoj spatný – připažit

- I. 1 - 4 zvolna mírný úklon vlevo – upažením vzpažit pravou dovnitř – hlava sleduje pohyb pravé paže (vedeně)
- II. 1 - 2 skrčit předpažmo pravou, předloktí vzhůru, dlaň k čelu (ostře)
- 3 - 4 výdrž
- III. 1 - 4 vzpřim trupu a mírným hmitem stoj – skrčením připažmo zvolna předpažit pravou, vztyčit dlaň (odtlačit)
- IV. 1 - 4 mírným hmitem podřepmo stoj – bočným kruhem a obloukem dolů připažit pravou (švihem, akcent v první době!)

Podobných pohybů paží, kde se střídá pohyb vedený – tahem a švihový si dovede jistě každá cvičitelka vymyslet dostatečné množství. Je třeba dodržovat polohy paží, způsob provedení pohybu a nezapomínat na pohyb hlavy, který ve většině případů sleduje pohyb paží a těla.

Takže hodně zdaru a pokračování příště!

Jarina Žitná

Literatura: Taneční gymnastika – Markéta Záděrová – Kytýřová,
Státní pedagogické nakladatelství, Praha 1980

***Cvičitelům žactva
v předvečer „Večera sokolských světél“***

Pokud si někdo myslíte, že , že tato stáť nepatří do metodiky, mýlíte se!

Je nejvyšší čas dobře si uvědomit, že výchova tělesná v Sokole kráčí (nebo by měla kráčet!!) ruku v ruce s výchovou člověka jako takového. S výchovou moderního člověka, který si je vědom svých občanských povinností, vyznává úctu k životu svému i svých bližních, dokáže hájit svoje přesvědčení a dodržovat základní etické požadavky kladené na slušné lidi .

To není málo – a působení na naši mládež v tomto smyslu je daleko obtížnější, než naučit zásky ní kotoul nebo dobrého cvičence třeba veletoč. Většinou víme, co bychom měli v tomto smyslu předávat dál té mladší a nejmladší generaci. Stojíme však před problémem, jak to udělat, abychom nepůsobili směšně, ale naopak dokázali důrazně předávat sokolské (a lidské) ideály dál.

Jistě tu hraje a bude hrát úlohu vystupování a chování cvičitele a jeho přirozeně získaná autorita, ale také dobře promyšlené a připravené akce, které zapůsobí nejen na rozumovou, ale především na citovou stránku mladého člověka.

To byl důvod, proč jsme vymysleli „Večer sokolských světél“ jako vzpomínku na ty, kteří zaplatili nejvyšší cenu za to, abychom my dnes mohli svobodně žít. Vhodné krátké slovo a světélka tiše plující po vodě jsou dostatečně emocionální na to, aby si to naše mládež pamatovala a uvědomila si, že svobodný život není samozřejmostí, že byl těžce vybojován – a že zápas za lidskou svobodu, bratrství – přátelství mezi lidmi není a nikdy nebude u konce.

Berte tato slova prosím jako připomínku a odůvodnění organizace už druhého ročníku Večera sokolských světél. Loni se tato akce ukázala jako nosná a tam, kde ji uspořádali byli spokojeni – ať už skutečně mohli sledovat světélka na vodě, nebo tam, kde k ní není přístup, uspořádali tuto akci podle svých možností a podmínek – vždycky se dá vymyslet něco zajímavého, přitažlivého a v tomto případě emocionálního.

Prosím tedy znovu všechny cvičitele, aby této akci věnovali trochu pozornosti a úsilí – nebude to určitě nadarmo. Potřebné údaje najdete v minulém čísle časopisu Sokolské souzvučky.

Děkuji všem, kteří se budete angažovat – děkuji jménem dětí, budoucí generace, na které závisí lepší život celé naší i světové společnosti.

Jarina Žitná

„Víte, proč má člověk srdce? Aby měla kde bydlet dobrota a láska!“

Matka Tereza

Podzim – doba her

Závody kolem domu

Ke hře je potřeba stavení, dům, který se dá obíhat kolem dokola. Jeden z hráčů dělá hlídače, ostatní jsou závodníci – běžci. Mají pětkrát oběhnout dům a vítězem se stane první v cíli.

Start je na jednom rohu. Na znamení se všichni běžci rozběhnou po směru hodinových ručiček kolem stavení a hlídač se pustí opačným směrem. Běžci nohou utíkat jen tak dlouho, dokud je hlídač nevidí. V okamžiku, kdy se hlídač objeví za rohem, musí všichni bez hnutí stát. Koho hlídač zahlédne v pohybu, toho zavolá jménem a tím ho vyřadí ze hry. Právě toto pravidlo dělá hru zajímavou – nezáleží totiž jen na rychlých nohou, ale na postřehu a rychlosti reakce. Nejistota je stupňována tím, že hlídač neběží stejně rychle, může zrychlovat i zpomalovat, ale nesmí se zastavit.

Hráči postupně odpadávají, vítězí ten, kdo první dokončí všech pět oběhů, nebo ten, kdo zůstává poslední ve hře (i když oběhy nedokončí!)
Hra klade důraz na rychlost, vytrvalost a postřeh.

Panáček s míčkem

Nakreslete panáka, ale místo skákání v něm odbíjejte míček o zem. Začněte prvním polem, dojděte až k hlavě a vraťte se zpět v opačném pořadí. Nikde nesmíte šlápnout na čáru a musíte míček odbít dlaní vždy do toho pole, které je na řadě. Kdy přerušíte plynulé odbíjení, míček vám spadne na zem, odbijete ho do nesprávného okénka nebo se dotkne země v jednom poli dvakrát za sebou, přerušíte hru a čekáte, až se vystřídají ostatní. Potom začnete znovu od prvního pole.

Poprvé míček odbíjíte opravou dlaní, při druhém přechodu levou, při třetím se v každém poli zastavíte, vyhodíte míček nad hlavu a chytíte ho jen do pravé ruky, ve čtvrtém kole ho vyhazujete a chytáte pouze do levé ruky.

Kdo dokončí všechna kola nejdřív?

Nácvik obratnosti a postřehu!

Boj o trůn

Trůn představuje velký plochý kámen, pařez, v tělocvičně třeba podložka nebo obruč. Král stojí na trůně a útočník se ho snaží vystrčit nebo vytlačit, ale smí se pohybovat pouze po jedné noze, druhá musí být viditelně ve vzduchu. Opustí-li král oběma nohama trůn, ztrácí ho, útočník je poražen, jakmile se dotkne druhou nohou země. Následuje výměna úloh.

V podstatě je to úpolová hra, posiluje sílu, obratnost, postřeh a rychlou reakci.

Šermířský souboj

Dva bojovníci se postaví proti sobě. Každý má v ruce metrovou hůl (tyč) a za zády na zemi prázdnou plechovku od konzervy, případně míč. Hráči se snaží holí porazit plechovku (nebo odkutálet míč) a zároveň chránit svou plechovku. Když někdo v zápalu boje uhodí protivníka, je potrestán. Postižený odměří od soupeřovy plechovky pět kroků a z této vzdálenosti má volný hod holí.

Hodnocení: buď souboj končí ve chvíli, kdy je první plechovka poražena, nebo se hraje na předem určenou dobu a počítá se počet zásahů.

Nácvik obratnosti a rychlosti.

Vybráno z Encyklopedie her Miloše Zapletala (Hry ve městě a na vsi) - Olympia 1988

Nejenom pohybem živ je sokol

Z prohlášení nezávislosti

československého národa 18. října 1918,

*podepsané T. G. Masarykem, Milanem R. Štefánikem
a Edvardem Benešem.*

„Československý stát bude republikou. Ve stálé snaze o pokrok zaručí úplnou svobodu svědomí, náboženství a vědy, literatury a umění, slova, tisku a práva shromažďovacího a petičního. Církev bude odloučena od státu.

Naše demokracie bude spočívat ve všeobecném právu hlasovacím. Ženy budou postaveny politicky, sociálně a kulturně na roveň mužům. Práva menšiny budou chráněna poměrným zastoupením, národní menšiny budou používati rovných práv. Vláda bude mít formu parlamentní a bude uznávat zásady iniciativy a referenda. Stálé vojsko bude nahrazeno milicí.

Československý národ provede dalekosáhlé sociální a hospodářské reformy, velkostatky budou vyvlastněny pro domácí kolonizaci, výsady šlechtické budou zrušeny, Ve své zahraniční politice přijme československý národ plnou část odpovědnosti za reorganizaci východní Evropy. Přijímá cele demokratický a sociální princip národností a souhlasí s naukou, že veškeré úmluvy mají být uzavírány otevřeně a upřímně, bez tajné diplomacie.

Naše ústava postará se o účinnou, rozumnou a spravedlivou vládu, která vyloučí jakékoli zvláštní výsady a znemožní třídní zákonodárství.“

Jak se mění minulost?

28. října 1918 jsme se vrátili k vlastní státnosti, Rakousko-Uhersko bylo pryč. Můžeme říci, že tuto změnu lidé prožívali jako největší obdarování. Mohli se vrátit k tomu, co jim bylo svaté. Státnost Čechů, Moravanů nade vše, k tomu pak ještě Slováci, díky T. G. Masarykovi. To nebyla jen nějaká historická změna, kterou si musíme pamatovat k přijímačkám atp. Život najednou dostal jiný smysl, lidé žili v jiném světle, „v jejich“ světle, patřil češství, češtině a českým dějinám. Najednou se lidé opět mohli mít rádi, jako ti, kteří jsou plnohodnotnými občany. Všechny stromy i nebe najednou byly nějak blízko, jinak než dříve. To bylo radosti neskrývané, ale i té, která se potlačuje spolu se slzami. Však Masaryk se často zmiňuje o tom nejmilejším, o pohledu na velmi starou ženu, která stojí pokorně u vstupních dveří a potlačuje pláč, to byl pro něj obraz, jak on sám říkal, obraz nejmilejší.

Byly to mámy, které nesly nejvíce hrůzy mezidobí 1914 – 1918, byl hlad, tátové byli na frontě a umírali tam za Rakousko-Uhersko, kromě těch šedesáti tisíc na Sibiři, kteří vytvořili první armádu českou a slovenskou. Pročítáte-li se vzpomínkami legionářů, jste úplně zaplaveni hanbou nad tím, jak dnešní lidé chápou 28. říjen 1918. Sedm let byli legionáři v Rusku a bojovali proti Rakušanům, proti rudogvardějcům, proti ostatním, kteří napadali vlak mířící k Vladivostoku.

Nikdo z těch mladých kluků v uniformě rakouského vojáka netušil, jak to vše dopadne a také věděl velmi dobře, že pokud trojspolek zvítězí, čeká je vlastizrada a poprava. Nejsilnější argument pro samostatnost pozdějšího Československa byly naše legie. Tito kluci na Sibiři si říkali „bratře“, protože byli sokolové, ctili češství tak, jak to dnes nenajdeme ani u vysokoškoláků a to byli prostí lidé z vesnic a z měst. Co se to stalo, že dnešní mladí mají své zájmy, které překryjí vše, co pro nás, staré je posvátné a nedotknutelné? Vychovali jsme je špatně? Dají se vůbec vychovat? Vždyť my staří jsme dnes vychovávání těmi mladými, nějak se to obrátilo. Co se to děje?

Technický pokrok jde tak rychle vpřed, že my staří se odmítáme stále učit ovládat nová a nová tlačítka, která jsou koneckonců stejně stupidní, jako byla ta předcházející. Technický pokrok se tak jeví jako vymývání mozku, protože v mozku zůstávají jen a jen tlačítka. 28. říjen 1918 se tam prostě už nevejde, není na to tlačítko či patřičný dotyk, abychom šli s dobou. Můžeme jim stokrát opakovat význam tohoto dne, tablet je stejně pro ně důležitější, než vše ostatní. Zde je třeba s odvahou si přiznat, mladé nevychováva jen slovo rodičů a učitele. Vychovává jej především situace, do níž se narodili, byl uvrženi. Pokud situace se podbízí s možnostmi, které dostanou nad námi moc a posléze nás řídí, kontrolují a dirigují nás, pak jsou naše slova, i ta dobře míněná v nejlepším případě, jen neškodnou ozvěnou.

Naše myšlení je technické. Co chceme od mladých, mluvíme-li o tomto slavném dni? Chceme slyšet historii a co je to historie těchto slavných dní? Nic jiného než souvislost historických událostí, které jsou dobré tak akorát před maturitní komisí. Mladý člověk necítí vůbec nic, když deklamuje historii tohoto dne. Koná stejně jako, když pracuje se svým „dotykáčem“.

To, co připravilo tuto změnu, nejsou jednotliví lidé, na které bychom mohli svalit vinu a sami se vyvinít ze všeho. Je to opravdu proměna ontologická. Podstatou bytí jsou jednotlivé prostoročasové věci a jejich vztahy, které se ve vědeckém myšlení promění na funkce, a ty se pak dají dosazovat do rovnic a vše se dá vypočítat. Vzdělanost je technická, chybí jí hloubka, opravdovost, posvátnost a důstojnost. Vše se dá koupit a hlavně vše se dá prodávat. A tak se prodává úplně vše: můžete si koupit prožitky, zážitky, můžete si obstarat za peníze své potřeby, můžete se nechat odoperovat do krásného člověka. Prostě – to je „svoboda“. Chybí nám tajemství a hlavně naděje k lepšímu, protože technický typ uvažování umí jediné: prohlubovat své intence do nekonečna a to znamená, že budou přibývat tlačítka, dotykové desky, ale člověk bude ve svém myšlení a cítění čím dál placatější a stupidnější, což už dnes vidíme na naší nové generaci. To ovšem nebude vadit těm, kteří o svém nedostatku vůbec nevědí, ba naopak, jejich sebedůvěra vzroste tak, že my staří je budeme poslouchat, protože je milujeme. Tak dopadneme.

Revoluci neuděláme, nic by nepřinesla, ani na ni nemáme sílu a vytrvalost, jsme staří. Ale jedno nám zbylo, umíme se radovat z 28. října 1918, umíme to bytostně a krásně, proto všem, kteří tomu dni ještě rozumí, přeji nádherné souznění s těmi, co cítí stejně. Umět se radovat a cítit hloubku přítomnosti dávného vítězství, je darem, který by měl náležet všem. Nejhorší je na tom, že nikdo za nic nemůže a my víme, že žádná „podrobná kuchařka napravení tohoto vývoje“ nám nepomůže. Jde o otázku charakteru vzdělanosti, a to je věc dlouhodobá, přeji sokolům, aby se jim to zdařilo.

Nastává čas naučit se žít z malých radostí, které jsou ještě opravdové. Co k nim patří? Modré a otevřené nebe, dobré stromy, ale především soupatření s těmi, kteří rozumí takovým svátkům jako je tento.

Anna Hogenová, vzdělávací odbor ČOS

28. říjen – skutečně státní svátek?

Když jsem prosila sestru Aničku Hogenovou o příspěvek do říjnových Souzvuků, neplánovala jsem vůbec nějaký dodatek k němu. Jenže situace a poměry, ve kterých v současnosti žijeme, přinesly ještě další, nové podněty, o kterých je nutno přemýšlet a zvažovat je.

Každý národ, každý stát má svá výročí, své památné dny, ke kterým se vrací, aby se ujistil svou národní identitou a upevnil svou víru v ní. 28. říjen je však svým způsobem svátek neobyčejný a – troufám si říci – nemá ve světě obdoby. Tady totiž vznikl nový stát na území, kde sice od pradávna žili Češi, ale posledních tři sta let pod tvrdou nadvládou Rakousko – Uherska. Nemíním se teď věnovat podrobnostem tohoto života, nechci ani zpochybňovat fakta vedoucí ke vzniku první světové války. Faktem zůstává, že její výsledky vedly k podstatným změnám na mapě Evropy, kde se místo skoro feudální velké říše Rakousko – Uherské objevila sice daleko menší, ale za to demokratická území nově vzniklých států.

Nevím, nakolik si dnes dovede každý z nás představit tehdejší situaci – morální sílu těch, kteří se odvážili vyvolat celonárodní snahu o svobodný stát a postavit se do čela vzniklého odboje, ale i těch, kteří přes hrozbu odsouzení za vlastizradu, která se trestala smrtí, odcházeli dobrovolně do ciziny, aby tam vytvořili elitní armádu. Právě tato

armáda – armáda dosud neexistujícího státu!! pomohla v argumentaci vůdcům českého odboje přesvědčit bojující velmoci o morálním nároku našich zemí na samostatný stát.

Pamatuji se, že za mého mládí byl 28. říjen skutečně nikým nediktovaný, ale všemi dodržovaný státní svátek. Byl to den pracovního klidu, ve školách se neučilo, ulice byly vyzdobené prapory, koncertní sítě a divadla měla na repertoiru oblíbená česká díla, pořádala se sportovní utkání, sokolské akademie, vystoupení, rodiny se scházely ke slavnostním obědům nebo večerím, lidé se usmívali. Bohužel, v době totality jsme tomu dávno odvykli – důležité bylo pouze to, že se nemuselo do práce. Jenže totalita a socialismus jsou už pohřbeny čtvrtstoletí, nezáměr o vnitřní kontinuitu státu však přežívá a spíše se zvětšuje. Chceme mít klid, dobře vydělávat – pokud možno za minimum vykonané práce – bavit se, pokud možno moc nepřemýšlet, zajímat se o svou kariéru – že bychom snad měli něco dělat jako dobrovolnou, neplacenou práci prostě proto, že je to potřeba.....? Zakladatel našeho moderního státu a jeho první prezident kdysi vyřkl památnou pravdu: „Státy se udržují těmi ideály, kterými vznikly!“

Právě o tom jsem přemýšlela, když jsem obdržela zarážející mail, který jsem si ověřila na místě, tedy přímo v Museu kraje Vysočina v Třebíči. Toto museum bylo, pod záštitou svého zřizovatele, kterým je Krajský úřad Vysočina, organizátorem každoročně pořádaného „Dějpravného soutěžení“ určeného, v několika věkových kategoriích, naší mládeži. Podobných akcí pro mládež není nikdy dost – probouzejí totiž zájem žáků a studentů, učí je samostatně zpracovávat zadaná témata, využívat vyhledanou dokumentaci a nakonec činit i vlastní závěry. Témata zadávaných prací se každým rokem mění. Tak v loňském roce se účastníci soutěže zabývali středověkem, v letošním roce bylo zadáno téma „Ve víru šílenství aneb druhá světová válka 1938 – 45“. Letos se v kategorii studentů středních škol prezentovalo 24 družstev. Na třetím místě – a zároveň získalo cenu za nejsympatičtější družstvo – se umístilo družstvo v gymnasia v Jemnici. Soutěžilo pod názvem „Hitlerjugend Jemnitz“ a nastoupilo v improvizovaných uniformách včetně bílých podkolének a pásek s hákovým křížem na rukávě. Když jsem to četla, zastavilo se mi srdce. Docela si dovedu představit, že ti kluci si mysleli, že to je ohromná recese – a recese ke studentům vždy patřila a bude patřit. Jako studentka gymnasia F. X. Šaldy v Liberci jsem byla svědkem recesí, které pobavily školu, kantoři se za zavřenými dveřmi do sytosti nasmáli a pak šli dělat pořádek. I když byla taková recese někdy dost drsná, nikdy nikoho neurážela! Ale teď se ptám, co udělal profesorský sbor a ředitelství školy, aby svým dětem vysvětlili, že i recese má svoje pravidla a zákony, ovšem pokud je to skutečně pouze recese. To nikoho nenapadlo vysvětlit těm klukům, že takhle to nejde, že existují určité věci nebo události, které byly tak hrozné, že dělat si z nich legraci, je minimálně nemístné? Copak kantoři mají už dnes skutečně jenom učit a ne vychovávat, jak jsem to četla v nějakých novinách? A co na to doma rodiče a co nadřízené úřady? Je jim to zřejmě lhostejné! Není a nemůže to ovšem být lhostejné slušným lidem, kterým záleží na mládeži, jako na budoucím nositeli základních idejí, které platí a měly by platit nejen u nás, ale i ve světě!

Tento měsíc budeme vzpomínat na vznik Československé republiky, nejdemokratičtějšího státu tehdejší Evropy, kolem 8. října půjdou sokolské děti pouštět po vodě symbolická světýlka za sokolské duše, které za nás všechny zaplatily cenu nejvyšší – a družstvo kluků (zabývajících se historií!!) se neváhá zúčastnit „dějpravného soutěžení“ a hrdě se pojmenuje jménem těch, kteří byli nositeli (ve svém mládí i zneužití) zločinecké ideologie, jakou neznal svět.

Existuje staré české přísloví: „Čím kdo zachází, tím také schází!“ a dnešní situace se nám v budoucnu nepochybně vymstí. A pozor! Budeme si za to moci sami svou lhostejností a nedostatkem kuráže postavit se veřejně proti podobným excesům, křivdám a nespravedlnostem!

Bohužel jsem si vědoma, že tohle je dost podivný text, nese-li článek jméno 28. říjen atd. Promiňte!

Jarina Žitná

Ohlédnutí za Husovým výročím

Pochvalme naše média za to, s jakou pozorností a v jaké šíři se věnovala 600. výročí mučednické smrti mistra Jana Husa. Jeho poselství žije tolik staletí hlavně proto, že je nadčasové. Do výkladu a hodnocení tohoto statečného kazatele a reformátora se vždy promítají problémy a mentalita doby. Husova myšlenka, zda nehodní kněží platně slouží a nemají být proto zbaveni majetku, vyvolala úvahu o nepoctivých současných politicích s podivně získanými majetky. Kritika svatokupčení má dnešní obdobu s trafikami pro prominenty. Někteří dnešní historici s oblibou prezentují dějiny jako sérii morálních skandálů hlavní postavy. To se bohudík v Husově případě stát nemohlo. Na husitství se v poslední době hledělo hlavně kriticky. Kolem letošního výročí jsme se setkávali i s objektivnějšími názory. Husitské hnutí přinášelo na jedné straně společenský rozvrat, éru násilí, plenění klášterů, úpadek významu Prahy. Na druhé straně však předznamenovalo evropskou reformaci, výrazně posílilo užívání češtiny v zemi a také pomohlo zavést určité demokratické prvky v české společnosti. Šlechta a města se po skončení kališnických válek aktivně hlásí o svůj podíl na řízení státu. Husitství dodalo české společnosti sebevědomí a identifikační myšlenky, které nejsilněji rezonují v době národního obrození jako podpora emancipačních snah.

Všimněme si nyní letošního trojdílného filmu České televize o Janu Husovi v režii Jiřího Svobody podle scénáře Evy Kantůrkové, který se setkal se zaslouženým zájmem české veřejnosti. Nelze při této příležitosti nevzpomenout Vávrovo zobrazení Jana Husa ve filmu z roku 1954 v podání herce Zdeňka Štěpánka jako výrazné až nesmlouvavě pevné postavy. Naproti tomu režisér Jiří Svoboda prohlašuje, že se snažil o polidštění historické postavy. Jeho Hus je niternější, zdůrazňuje se jeho zbožnost. Má být vnímán jako disident, který se stal obětí složitých vztahů v tehdejší církvi a společnosti. K jeho ztvárnění vybral režisér Matěje Hádku. V hercově mladé tváři a hlase nebyly patrné vzrušené emoce, tlumočené tak výrazně v dřívějším pojetí Vávrova filmu. Domnívám se, že postava duchovního hrdiny nás Čechů by se ani dnes neměla vyhýbat určitému patosu, dnes tak zatracovanému. Přiblížení hrdiny středověku dnešní době měly také přispět také další scény, budící ale i rozpaky. Jde o veselé a hravé Janovo koupání s přáteli v rybníce, setkání s matkou a zejména zpověď, v níž přiznává svou oblibu žen, k čemuž ovšem nejsou doloženy historické doklady. Zde je nutno připomenout, že Husovy jímavé dopisy české královně Žofii z Kostnice nejsou výrazem milostného vzplanutí, ale potřeby člověka bez rodiny a v osamění se někomu citlivému svěřit. Pro zhodnocení Husova vztahu k češtině se bohužel ve filmu nenašlo místo. Hus je, jak známo, autorem reformy českého pravopisu, zasloužil se o překlad Bible do češtiny a zavedení lidového zpěvu v Betlémské kapli.

Vedle médií pochvalme nakonec i to, že řada publicistů se věnovala v době letošního výročí zhodnocení významu a odkazu Jana Husa. Vyšly i knižní práce, z nichž významné místo zaujímá publikace Pavla Soukupa s názvem Jan Hus, život a smrt kazatele. MF Dnes uveřejňovala na pokračování studii známého historika a spisovatele Vlastimila Vondrušky, který zdůrazňuje, že Janu Husovi patří čelné místo v našich národních dějinách. Končí svůj cyklus slovy, která připišeme našemu ohlédnutí také my: „Ctíme

životy, které naši předkové obětovali, aby se tato zem stala bezpečným domovem českého národa.“

Marcela Hutarová

Vzdělání – kdo byl Foerster?

6. června se konal, jako každý rok, pietní akt u hrobu hudebního skladatele Josefa Bohuslava Foerstera na pražských Vinohradech.

Následující text byl vybrán z Věstníku PSPU (Pěvecký sbor pražských učitelů) a je – při nejmenším - velmi zajímavý. Cituji:

„Upoutala mne dívčina, snad 16 – 17 let, tak před maturitou, která si s velkým zájmem fotografovala květiny se stuhou, které jsme položili na Foersterův hrob. Nedalo mi to a tak jsem ji oslovil – „copak, novinářka? Nebo Foersterova ctitelka?“ „Ne, ne, mně se líbila ta krásná kombinace barevné stuhy a květin“, odvětila. „A jestlipak víte, čím je to hrob? Vy nevíte, kdo to byl Josef Bohuslav Foerster? Že to byl český skladatel? Autor oper, kantát, sborových písní, malíř a spisovatel?“ Koukala na mne s naprostým údivem. „Ne, to opravdu nevím, sice jsem v divadle již byla, ale o tomto se ve škole neučíme. Hudbu, hlavně moderní, poslouchám ráda, ale na nic nehraji a noty neznám! Ale říkáte zajímavé věci, budu si muset doplnit vzdělání. Děkuji a nashledanou!“

Tak to je výsledek pokrokového vývoje moderních vyučovacích metod našeho školství.

Jiří Štembera, archivář a kronikář PSPU.

Je to bez dalšího komentáře, hrozné však je to, že by reakce na podobnou otázku týkající se jiné významné osoby, případně důležité události, byla zřejmě stejná!

Jarina Žitná

Kalendárium – říjen

1. říjen 331 př.n. l. – Alexandr Veliký porazil perského krále Dareia III. v bitvě u Gaugamél
1931 – narodil se herec Jiří Suchý – ředitel Semaforu
1938 - Německo provedlo anexi Sudet
1946 - začátek Norimberského procesu (12 trestů smrti z 22 obžalovaných)
1949 - Mao Ce – tung vyhlásil Čínskou lidovou republiku
2. říjen 1869 - narodil se Mahatmá Gándhí – politický a duchovní vůdce Indie – aktivní, nenásilný odpor.
Od května 2007 Světový den nenásilí
1922 - narodil se hud. skladatel Otmar Mácha (tvůrce hudby k několika spartakiádním skladbám mladších žákyň)
1944 - kapitulace Varšavského povstání
1961 - zemřel Karel Kutlvašr – legionář, důstojník – velel Pražskému povstání
3. říjen 1901 - narodil se básník František Halas
1942 - v Penemunde poprvé úspěšně vypuštěna V- 2
1985 - z Kennedyho vesmírného centra odstartoval čtvrtý postavený raketoplán Atlantis
4. říjen 1582 - papež Řehoř XIII. zavedl gregoriánský kalendář
1669 - zemřel malíř Rembrand van Rijn – jeden z největších malířů a grafiků západního umění
1906 - narodil se velký herec Ladislav Pešek
1957 - z kosmodromu v Bajkonuru vypuštěna první umělá družice Země Sputnik 1

- 2006 - zemřel František Fajtl, letec, bojovník na všech frontách, nositel československých a anglických státních vyznamenání
5. říjen 1842 - v Plzni byla uvařena první várka plzeňského piva
1936 - narodil se Václav Havel
1938 - abdikace prezidenta E. Beneše
6. říjen 1973 - útokem 80. tisíc egyptských vojáků začala Jomkipurská válka
7. říjen 1571 - flotila evropských křesťanských mocností rozdrtila v bitvě u Levanta osmanské loďstvo
1847 - narodil se český cestovatel Emil Holub
1884 - narodil se Niels Bohr – v r. 1922 získal Nobelovu cenu za objev atomové struktury
1913 - v továrně Henryho Forda zavedena pásová výroba
1914 - narodil se pilot Josef František – letecké eso v bitvě o Britanii
8. říjen 1809 - hrabě Metternich jmenován ministrem zahraničních věcí Rakouska
9. říjen 1000 - viking Leif Eirikson objevil Vinland - Ameriku (dávno před Kolumbem)
1917 - v Rusku vznikl Československý armádní sbor v počtu 40. tisíc mužů
10. říjen 1631 - Praha okupována švédským vojskem, začátek třicetileté války
1813 - narodil se geniální italský skladatel Giuseppe Verdi
1857 - narodil se Josef Ressel – lesník, spisovatel, vynálezce lodního šroubu
1861 - narodil se norský polární badatel Fridjof Nansen – nositel Nobelovy ceny míru
11. října 1424 - u Přibyslavi zemřel Jan Žižka z Trocnova
1963 - zemřela slavná šansoniérka Edith Piaf – vlastním jménem Giovanna Gasion
1986 - v Reykjavíku se konala schůzka Ronalda Regana a Michaila Gorbačeva
12. říjen 1492 - Kolumbus objevil Ameriku
1921 - narodil se Jaroslav Drobný – tenista a hokejista
1935 - narodil se slavný italský tenorista Luciano Pavarotti
1977 - zemřel malíř Jan Zrzavý
13. říjen 1781 - Josef II. vydal tzv. „toleranční patent“ – zaručoval náboženskou svobodu pro luteránství, pravoslaví a kalvinismus
1792 - položen základní kámen Bílého domu ve Washingtonu
15. říjen 1431 - po porážce křižáků u Domažlic, byli husité pozváni na basilejský koncil
1894 - propukla ve Francii tzv. Dreyfusova aféra – obvinění z velezrady, vězení, nakonec se ukázalo, že Dreyfus byl nevinen
16. říjen 1813 - začala „bitva národů“ u Lipska – Napoleon bojoval proti armádám Rakouska, Ruska, Pruska a Švédska
1846 - první použití anestesie při operacích
1918 - císař Karel I. vydal manifest „Mým národům“ – sliboval federalizaci, ale bylo pozdě, Rakousko válku prohrálo
17. říjen 1777 - Britové poraženi v bitvě u Saratogy – obrat ve válce za nezávislost kolonií v Americe
18. říjen 1867 - car Alexandr II. prodal Aljašku Spojeným státům za 7, 2 mil. dolarů
1918 - v Paříži publikována Washingtonský deklarace – zaručovala vznik republiky
1931 - zemřel vynálezce Thomas Alva Edison
19. říjen 220 př.n. l. v druhé punské válce Římané porazili Hanibalovo Kartágo
1781 - britské vojsko kapitulovalo u Yorktownu – vzdalo se Američanům, což byl konec války za nezávislost

1943 - objeven streptomycin, antibiotikum proti TBC
1944 - v Osvětimi zahynul spisovatel Karel Poláček („Bylo nás pět“)

20. říjen 1827 - bitva u Navarina – britské, francouzské a ruské námořní síly zničily tureckou a egyptskou flotilu – rozhodující v řecké válce za nezávislost
1973 - britská královna Alžběta II. oficiálně otevřela novou budovu opery v Sydney
21. říjen 1125 - zemřel kronikář Kosmas (Kronika česká)
1435 - Jan Rokycana byl zvolen za arcibiskupa kališníků o katolíků
22. říjen 1811 – narodil se hudební skladatel a klavírní virtuos Franz Liszt
1915 – v Clevelandu uzavřena Clavelandská dohoda – dohodnuta autonomie Slovenska v budoucím státě
1962 - karibská krize – prezident Kennedy vyhlásil blokádu Kuby
23. říjen 1526 - český sněm zvolil jednomyslně Ferdinanda I. Habsburského českým králem, začátek 400 let habsburské vlády
1942 - Britové pod vedením gen.Montgomeryho zaútočili na Afrikakorps gen. Rommela i El Almeinu (vítězství Britů až 5. listopadu)
1956 - vypuknutí povstání proti komunistické vládě a sovětské okupaci v Budapešti
24. říjen 1601 - v Praze zemřel hvězdář Tycho de Brahe
1648 - v Munsteru podepsán Vestfálský mír – konec třicetileté války
1929 - krach na newyorské burze – začátek světové deprese
25. říjen 1881 - narodil se malíř Pablo Picasso
1936 - Adolf Hitler a Benito Mussolini uzavřeli spojení – osa Berlín – Řím
26. říjen 1765 - narodil se český muzikant, kantor Jan Jakub Ryba (Česká mše vánoční)
1965 - členové skupiny Beatles obdrželi řád britského imperia
27. říjen 1108 - kníže Svatopluk nechal vyvraždit Vršovce
1918 - vydána tzv. Andrassyho nota – Rakousko – Uhersko přistoupilo na podmínky presidenta Wilsona a uznalo právo na sebeurčení národů
28. říjen 1918 - v Praze byl vyhlášen samostatný svobodný stát Československá republika
1939 - demonstrace proti okupaci – zastřelen pekařský dělník Václav Sedláček a smrtelně zraněn student medicíny Jan Opletal
29. říjen 1787 - premiéra Mozartova Dona Giovanniho v Nosticově divadle v Praze
1815 - narodil se slovenský národní buditel Ludovít Štúr
1946 - poslední transport sudetských Němců z Československa
30. říjen 1918 - v Turčanském Svatém Martině přijata Martinská deklarace – Slovensko se stává součástí Československé republiky
1961 - největší jaderná exploze v dějinách. Rusové odpálili tzv. Car – bombu na atomové střelnici na Nové zemi
1968 - prezident Svoboda podepsal zákon o československé federaci
31. říjen 1517 - Martin Luther zveřejnil na kostelních dveřích ve Wittenbergu svých 95 tezí – začátek reformace
1984 - na následky atentátu zemřela indická premiérka Indira Gándhijová
- Jarina Žitná

Rok sokolské architektury
Milevská sokolovna slaví devadesátku

Milevská sokolovna oslavila 15. srpna plných devadesát let od svého slavnostního otevření. A to přesto, že Sokol byl v Milevsku založen již v říjnu 1889, tedy o plných 36 let dříve. Jak a kde cvičili sokolové po celou tuto dobu?

Od založení tělocvičné jednoty se sokolové stěhovali několikrát z místa na místo. První tělocvična byla ve zdejší městské pivovaře. Od roku 1900 se po tři roky cvičilo v bývalé tkalcovně v domě pana Reichnera. Pak našla jednota útulek v zahradním sále pana Jindřicha Vodňanského. Od roku 1907 až do vypuknutí 1. světové války se cvičilo v letních měsících v zahradě Okresní hospodářské záložny, jednu zimu opět v pivovaře. Když se začalo cvičit v říjnu roku 1917 po válečné přestávce, poskytl místnost bratr Ervín Hofman. V lednu 1920 se sokolové vrátili znovu do hotelu k Vodňanským, ale v roce 1923 se odtud museli vystěhovat, protože hrozilo, že jim strop spadne na hlavu. Vše tedy záviselo na dobročinnosti majitelů a na technickém stavu příslušného prostoru.

Přes všechna tato úskalí byl milevský Sokol velice aktivní a jeho členové se do roku 1924 zúčastnili šesti všesokolských sletů, třiatřiceti sletů okrskových a župních, předvedli samostatně 28 veřejných cvičení, uspořádali přes stovku slavností a zábav a ještě podnikli 45 výletů (kromě kratších vycházek).

Nedostatkem vhodných prostor však netrpěli jenom sokolové. Také ostatní milevské spolky - zpěvácký spolek či ochotnická jednota – potřebovali nutně najít „střechu nad hlavou“. Proto bylo velice brzy, již v roce 1893, založeno „Družstvo pro postavení spolkového domu v Milevsku“. To pořádalo sbírky, organizovalo slavnosti a z výtěžku své činnosti zakoupilo pozemek pro stavbu této budovy v tehdejší Kramářově ulici (dnes ul. 5. května – za kinem). Již v roce 1907 byly schváleny plány ke stavbě. Původní rozpočet zněl na 140 tisíc K, úspornými opatřeními se podařilo tuto částku asi o 18 tisíc K snížit. I tato snížená částka však byla ještě nad síly Družstva. Proto se sbíralo dál. Nashromážděný obnos nakonec znehodnotila 1. světová válka.

Po skončení války byla situace velice svízelná. Proto v roce 1919 dospěli členové Družstva k závěru, že nejlepší pro ně bude přenechat celý nashromážděný obnos i starost o postavení spolkového domu sokolům. Ty tížil nedostatek vhodných prostor ze všech nejvíce a snu o sokolovně se nechtěli vzdát. Pokračovali tedy ve sbírkách dál. Navíc se jejich představa o nové stavbě značně lišila od plánů Družstva. Proto prodali původně zakoupený pozemek v Kramářově ulici a zakoupili, k nevěli některých členů, pozemek za městem. Dnes ale vidíme, že to bylo rozhodnutí velice prozíravé. Zde mohla být postavena nejen vlastní sokolovna a sokolský domek, ale také velké letní cvičiště s plaveckým bazénem.

Nejprve se sokolové pustili do stavby sokolského domku, který měl odlehčit provozu vlastní sokolovny. Dne 16. listopadu 1923 byl položen základní kámen a již v červenci 1924 byla stavba za účinné podpory členstva i veřejnosti dokončena. V zimě 1924/25 sokolové cvičili již ve svém – i když ve velmi skromných prostorách.

Současně připravovali také stavbu vlastní sokolovny. Do vypsání soutěže bylo podáno celkem pět návrhů, z nichž pro vypracování plánů a rozpočtů byly vybrány dva. Na valné hromadě dne 10. července 1924 zvítězil návrh br. Františka Stupky - jemu také byla stavba v hodnotě 335 180,- Kč dne 4. srpna 1924 zadána. Zároveň na sebe vzalo členstvo pracovní povinnost v hodnotě 100,- Kč. Již 13. srpna se sešli bratři na zahájení prací, 18. srpna byl položen základní kámen a do zimy byla budova pod střechou. Tempo vskutku úctyhodné!

V den lásky a práce, 1. května 1925, byl vložen do průčelí budovy pamětní kámen s pamětní listinou, mincemi, výtisky časopisů a pohlednicemi. Za rok od položení základního kamene, ve dnech 15. a 16. srpna 1925, se nová sokolovna otvírala. To byla významná událost pro Milevsko i široké okolí. O tom svědčí slavnosti, trvající plné dva dny, i přítomnost mnoha významných osobností. Účastníci mohli mimo jiné vyslechnout

přednášku berního ředitele Františka Pauknera z Prahy na téma „Krásy a zvyky kraje Milevského“. Nebo se mohli zúčastnit veřejnosti přístupné slavnostní valné hromady jednoty, na níž byla podána zpráva o stavbě, předána vlajka dorostu a obnoven členský slib po zavěšení stuh na prapor jednoty. Večer pak Ochotnická jednota sešla na novém jevišti v sokolovně divadelní hru Aloise Jiráska „Lucerna“. Druhý den začal budíčkem již v 6 hodin, pak následoval průvod městem od Bažantnice k sokolovně. Zde bratr starosta uvítal hosty a zahájil tábor, na němž promluvil i župní vzdělavatel župy Žižkovy. Následovalo odevzdání nové budovy sokolovny a její prohlídka se slavnostním koncertem. Po obědě prošli trasou od hotelu Modrá hvězda k sokolovně cvičenci a cvičenky. Na cvičišti předvedli veřejné vystoupení. V zajímavém programu zacvičili žáci i žákyně prostná, stejně jako dorostenky a dorostenci. Milevská jednota předvedla cvičení na náradí, župní družstvo žen cvičení s koulemi a župní družstvo mužů cvičení na hrazdě. Pak následovala prostná žen a cvičení župního družstva mužů na bradlech. Vyvrcholením celého programu byla prostná mužů. Slavnostní den končil Věnečkem v sále sokolovny, při němž vyhrávala kapela tělocvičné jednoty Sokol Písek.

Členové jednoty svou sokolovnu plně využívali ke cvičení i společenským akcím. Poskytovali ji i ostatním milevským spolkům. Do nové budovy zakoupili kromě tělocvičného náradí od firmy Vindyš i divadelní dekorace a zařízení pro biograf. Tím se milevská sokolovna stala na dlouhý čas centrem sportovního, kulturního i společenského života Milevska a jeho širokého okolí.

S postupem času měnila svou tvář zahrada – v roce 1931 v ní bylo vybudováno letní hřiště se dvěma tenisovými kurty a hřištěm na odbíjenou. Po mnoha letech byla obě hřiště zrušena a vznikl zde malý bazén s 25 metrovou plaveckou dráhou. Ten sloužil zároveň jako požární nádrž. V další etapě bazén ustoupil novému hřišti na odbíjenou.

V roce 1932 se Sokol dočkal významného ocenění ze strany milevské Městské správy: náměstí před sokolovnou bylo v roce stého výročí narození Dr. Miroslava Tyrše přejmenováno na Tyršovo náměstí.

Tolik historie. Sokolovna i sokolský domek slouží členům jednoty dodnes. V sokolském domku najdeme byt sokolníka a velkou klubovnu, v níž se schází ke svému rokování výbor jednoty, využívá se při nejrůznějších akcích cvičitelů či ke schůzkám Klubu pamětníků milevského Sokola. V prostorách sokolovny se v nabitěm programu střídají jednotlivé kategorie cvičenců oddílů sokolské všestrannosti (od těch nejmenších v kategorii rodiče a děti přes nejmladší, mladší a starší žactvo a dorost až po dospělé a nejdospělejší cvičence), své hodiny tu mají vyhrazeny i některé sportovní oddíly. Vzhledem k velkému zájmu více než pěti stovek cvičenců však musejí některé z nich hledat vhodné tréninkové prostory i jinde...

Zuzka Sekalová, vzdělavatelka jednoty v Milevsku

Pozdvihuji oči své k horám

Klet'

Se svými 1084 m nadmořské výšky je nejvyšší horou tzv. Blanského lesa – a z Ještědu, který jsme navštívili minule, je to sem pěkně daleko.

Blanský les je součástí geologického komplexu Šumava, leží asi 8 km západně od Českého Krumlova a 18 km jihozápadně od Českých Budějovic.

Původ jména je velmi starý, možná vůbec nejstarší u nás. První písemná zmínka je z roku 1263 jako „Mons Nekletti“, z roku 1318 jako „Mons Neklati“. Slovo „kletb“ původně znamenalo něco jako bouda, komůrka, sklep, skrýše, případně ve staročeštině také špice, nebo hrot. Německy se nazývala Scheninger – Krásetínská hora.

Krásetín je nedaleká obec, odkud vede na vrchol Kleti sedačková lanovka z roku 1961. Je dlouhá 1732 metrů a překonává výškový rozdíl 346 m.

Geologicky je Klet' vybudována granulity, vystupujícími někde jako skalní bloky s balvanitým rozpadem.

Při pohledu z dálky se jeví jako mohutný kompaktní hřeben pokrytý lesem. Na vrcholu stojí rozhledna z roku 1825 – vůbec nejstarší stavba toho druhu v Čechách. V letech 1824 – 25 byl zřízen trigonometrický bod sloužící pro kartografické práce. Patronkou chaty byla manželka jihočeského mecenáše Jana Nepomuka ze Schwarzenberku Terezie a od r. 1925 lze najít ubytování v kamenné chatě nesoucí její jméno.

Roku 1957 začala výstavba vysilače jižní Čechy – stožár je vidět ze širokého okolí. Měří totiž 116 metrů a vysoko převyšuje okolní lesní porost.

Druhou velkou zajímavostí, kterou naleznete na Kleti je hvězdárna a planetarium, vystavěné v letech 1958 – 61. Hvězdárna je mezinárodně proslulá především zkoumáním planetek, jedna z nich, vedená pod číslem 2199 nese jméno Klet'.

Dnes je Klet' přírodní rezervací – charakteristické jsou suťové lesy vyšších poloh, najdete zde jedli bělokorou a původní bukové pralesy, částečně nahrazené smrkovými porosty. Z květeny jsou zajímavé např. lýkovec obecný, kokořík přeslenitý, kýchavice Lobelova, velmi vzácně brambořík evropský, dále dřívátka horní, lilie zlatohlavá a některé druhy hořce a náprstníku. Z fauny se dost vzácně objeví tetřev hlušec, jestřáb a káně lesní, jestřáb. Poměrně časté jsou zmije, ze čtyřnožců plch nejmenší (velmi vzácný), jelen, srnec a divočák.

Klet' je velmi navštěvovaným turistickým bodem – je dostupná pěšky, na kole a především sedačkovou lanovkou z Krásetína, což je vlastně součást Holubova se železniční i autobusovou zastávkou. Turistické značky se tu rozbíhají do všech světových stran – živě se pamatují na krásnou cestu z vrcholu Kleti, kde jsme s padesáti členy sokolského tábora v Brlohu navštívili hvězdárnu, což byl pro děti skutečný zážitek a pak pochodovali po mírně se svažujícím hřebenu až na tábořiště za obcí Brloh. Největším problémem celého pochodu byly neskutečné spousty hřibů, kozáků a křemenáčů – nebylo přece možné tohle bohatství nechat v lese. Sběr skončil teprve když už skutečně nebylo místo, kam kořist dávat a já jsem prohlásila, že každý, kdo sebere ještě jednu houbu, je můj úhlavní nepřítel!

Jako každý význačný a navštěvovaný bod, má i Klet' svou pověst. Vypráví o spravedlivém vladykovi jménem Hroznata, který měl krásnou a dobrou dceru Krasavu, o kterou se ucházeli mládenci ze široka daleka. Jeden z nejvytrvalejších byl sám Belzebub. Samozřejmě byl odmítnut a jak jinak, rozčílil se, metal balvany, kácel stromy a zuřil. Náhodou šel kolem bludný mnich, který zvedl dřevěný kříž a Belzebuba zahnal. Balvany pak zůstaly na místech, kde byly upuštěny a zanechány.

Faktem je, že Klet' je hojně navštěvovaný vrcholem – nejenom pro svou relativně snadnou přístupnost, ale především pro fantastický rozhled do všech světových stran. Zvláště dobrého počasí, především na podzim a v zimě, je možno zahlédnout pásmo Alp, na jihozápadě vidíme Šumavu s Vítkovým kamenem a zříceninou Vítkova hrádku, Plechý, Třístoličník, Knížecí stolec, Boubín a Bobík i Libín s rozhlednou. Na severozápad je možno zahlédnout výběžky Brd a Středočeského masivu, jasně viditelná je Českobudějovická pánev, Třeboňsko a za ním výběžky Českomoravské vrchoviny, Slepíčí i Novohradské hory a povodí Vltavy až někam k Rožmberku.

V každém případě je Klet' a okolní krajina včetně jihočeských pánví s modrými oky rybníků oblastí, kterou je dobře navštívit. Přírodní krásy se tu násobí s vynikajícími díly lidských rukou – všechno tu mluví k těm, kteří dovedou a chtějí naslouchat!

Jarina Žitná

Zprávy z jednot a žup

Oprava a omluva

V prázdninovém kalendariu jste možná objevili dvě chyby.

- herec Václav Voska zemřel v r. 1982 a ne o deset let později, jak bylo omylem uvedeno
- poslankyně Fráňa Zemínová byla členkou Národně socialistické strany – ostatní fakta jsou v pořádku.

Omlouvám se především za tu druhou a podstatně závažnější chybu.

Jarina Žitná

Slovácký rok

Letošní XIX. Slovácký rok v Kyjově (15.- 16. 8.) představil v bohatém programu lidovou kulturu Kyjovska, reprezentovanou národopisnými soubory z Kyjovského Dolňácka a severní části Hanáckého Slovácka. V sobotu se uskutečnil slavnostní krojovaný průvod, ve kterém předvedli své kroje zástupci jednotlivých obcí regionu. V čestném čele průvodu šli zástupci kyjovského Sokola, který stál u kolébky této nejznámější národopisné akce na Slovácku a zahájil tak (už v r. 1921) éru vzniku dalších národopisných slavností v republice.

Mgr. Taťána Martonová – převzato ze Zpravodaje Sokolské župy Slovácké „Sokol v kraji T. G. Masaryka“

„snad není cest, jen lidé jdou...“

Jdou svou cestou, rodí se a umírají, pracují, milují se a bojují – a když odejdou, cítíme najednou daleko jasněji, co v nešem životě znamenali a co jsme jejich odchodem ztratili. Mezi takové lidi patřil i bratr

Jan Přidal,

který nás opustil 31. srpna tohoto roku ve věku požehnaných 94 let.

Když někdo v tomto věku pravidelně každý den cvičí (dřepy a předklony), studuje a píše, docela jistě se jedná o výjimečnou osobnost. O osobnost, která ve vší skromnosti převyšuje vysoko svoje okolí nejen svým intelektem, ale především svým morálním profilem, který by měl nám všem být vzorem.

Byl to synek z Moravy. Narodil se 1. května 1921 jako poslední ze sedmi dětí. Vychodil obecnou školu ve Vřesovicích u Prostějova a své vzdělání si doplnil na hospodářské škole tamtéž. Celým svým životem byl spjat s rodnou hroudou, což také dosvědčují jeho vlastním nákladem vydané básnické sbírky, kde prostými a výstižnými slovy vyjadřuje svou lásku k Hané, českému národu a Sokolu, jehož byl od mládí aktivním členem.

Tragickou částí jeho života byly roky nesvobody v Protektorátu Čechy a Morava, kdy se s celou rodinou zapojil do protinacistického sokolského odboje. Stal se členem dnes už legendární odbojové skupiny Jindra, která své jméno odvozovala od jména náčelníka ČOS, bratra Jindry Vaníčka. Bohužel, skupina byla prozrazena, Jan Přidal i se svými

bratry byl zajat , vězněn v Brně a později v koncentračním táboře ve Flossenburgu, kde se také dočkal konce války. Vrátil se na rodný statek, oženil se s Vlastou Růžičkovou a založil todinu – měli syna a dvě dcery. Situace v republice se ovšem změnila a tak i on byl nucen vstoupit do místního JZD, nesměl však hospodařit na svém dědičném majetku, ale na farmě ve Stínavě.

Po ukončení druhé světové války, kdy byl znovu obnoven Sokol, pokračoval v boji za ideály TGM a iniciativně se zapojil do Sokola, který byl jeho životní láskou. Stal se starostou místní jednoty ve Vřesovicích, později starostou sokolské župy Prostějovské a členem výboru ČOS. Setkávali jsme se s ním na sokolských sletech – cvičil na všech. I letos v létě se objevil na odpoledním vystoupení cvičenců ČOS na Sokolském Brnu. Ráda bych věřila, že se mu tam líbilo a odcházel spokojen.

Jeho zapojení do veřejné činnosti bylo obdivuhodné – byl členem Masarykovy společnosti, Svazu bojovníků za svobodu, Protifašistického odboje a spolku veteránů. Měl velkou zásluhu o obnovení sochy našeho prvního prezidenta v Prostějově, která byla za komunismu zničena. Ve spolupráci především s bratrem Taberym dokázali obnovit sochu a odhalit ji v původní podobě. Stejně tak má zásluhu o postavení památníku na nádvoří Tyršova domu. My všichni, kteří jsme byli u odhalení sochy sokola se zlomeným křídlem, nikdy nazapomeneme na jeho hlas, když při jejím odhalení recitoval svou vlastní báseň o síle, boji i utrpení sokolstva v době druhé světové války. (A to nemluvíme o jeho finanční účasti při výstavbě tohoto památníku.)

Jenže čas běží a nelítostně zasazuje rány. Loni mu zemřela žena, se kterou prožil 66 let krásného, plodného společného života. I když se o něj dcery pečlivě starají, i když stále neúnavně pracuje a píše – 94 let je 94 let a my se musíme najednou vyrovnat s velkou ztrátou, kterou jeho smrt způsobila celému sokolskému hnutí i nám všem, kteří jsme ho měli rádi a nesmírně si ho vážili. Zůstává s námi jeho památka jako závazek pro další sokolskou práci, zůstává s námi jeho literární dílo, které nás těší v dobách úzkosti a nespokojenosti se situací kolem nás!

Prožil velký a statečný život – a právem si může říkat s Rostandovým hrdinou Cyranem z Bergeracu:

*„Ach, vše mi berete, můj vavřík i mou růži!
Jen berte, jedno přec vždy zůstane tu muž,
co s sebou odnesu, co večer vrátím Bohu,
až s dvorným pozdravem se vznesu nad oblohu,
co nemá trhliny, ni skvrny v triumf jistý –
na vzdor to odnesu! To je –
štít svůj čistý!“*

Jarina Žitná

Seznam vydaných historických prací :
Kronika Vřesovic – 2006
Konec selského stavu na Olomoucku – 2009
Sokolský odboj na Moravě – 2012
Básnické sbírky:

Můj domov - 2003
Sokolské sonety - 2007
Podzimní svět - 2008
Cesta životem - 2011
Psáno srdcem - 2013

Vyznání

*Ó ty krásko, země česká, země má,
at' se každý vůkol sebe zadívá.*

*Necht' tu kolem vlahý vítr vane
roste,*

A ta země stánkem míru necht' se stane.

Necht' jen láska, štěstí v lidu

*to je moje přání vroucí, prosté.
Jako oko v hlavě vlast svou noste,
všichni lidé i vy zpěvní nebes hosté.*

Naša Haná (z básní psaných v hanáctině)

*Malá je ta naša Haná,
ale přece ze všech němileši,
něni pro ňo žádná hana,
člověk o ni jenom chválo sleši.*

*Ledi tode rostó,
v chalópkách e ve městě,
všode vidět krásu prostó,
na srco e na cestě.*

*Každé pták si šošká,
leť'a našó krajinó
aji svatojánská moška
řekne: mám jo ráda, nechco za jinó.*

*Hanáček tade přece bol a bode,
meslim nikdá neomře,
bodó tade také všecke robe,
dokád' kohót bode zpívat na dvoře.*

*Deť ten svět je celé krásné,
kde só ledi ledima,
dež ta láska neohasne,*

bode krásny naše mesto aji dědina.

Poslední sbohem

*V chladivém, podzimním večerním usínání
měl jsem, moji milí, krásný sen,
v srdci mi něžně zaznívala ozvěna dětí,
mých přátel, kamarádů i jejich jmen.*

*Všech těch, co v životě jsem potkal,
jak mi je osud můj do srdce vepsal
když tiskli jsme si ještě včera dlaně
a na svět hleděli tak mile, usměvavě.*

*Rád bych všem poslal pokojný mír
tak, kde jsem vás v životě potkával,
i do těch chalup dřímajících,
s vůní květů za okny dlících.*

*Svému domovu, který jsem měl tolik rád,
musím však, přátelé, poslední sbohem dát
a pozvat svou ženu, děti, cestou na pomoc,
domove můj, loučím se, odcházím, dobrou noc.*

Odešel Sokol

Jakoby těch smutných zpráv nebylo dost. Smrti br. Přidala předcházelo další smutné úmrtí – a opět těžce naplněných 94 sokolských let. Zpráva o úmrtí přišla z Telnice, župa Vaníčkova. Opustil nás

bratr Jaroslav Janko

Zemřel po krátké těžké nemoci 23.7.2015 ve věku 94 let. Byl obdivuhodně vitální jak po stránce psychické tak fyzické. Ještě na minulém sletu v našich řadách cvičil. V sokolském stejnokroji a se šavlí pochodoval v čele slavnostního průvodu Prahou. V 11 letech začal cvičit v jednotě Sokola Telnice. I když prožil většinu života v sousedním Újezdu u Brna, nikdy na Telnici nezapomněl a byl jejím velkým přítelem. Tak jsme ho také znali a vážili si ho. Telniční sokolové stáli čestnou stráž při jeho rakvi při posledním rozloučení. Nezbývá než vzpomínka na vše dobré co po sobě zanechal a nebylo toho málo. Jeho angažovanost nejen v sokolství byla příkladná. Odešel přítel, dobrý člověk a věrný sokol. Čest jeho památce.

Za telnické sokolstvo Jiří Netolický, svobodný pán na Telnickém mlýně.

P.S. Možná stojí za zmínku, že jeho bratr, jakožto velitel tankových vojsk ČSSR, si raději vzal život, než by v roce 1969 vydal rozkaz vojensky obsadit Prahu.

Dovolte mi ještě jednu osobní vzpomínku!

Na posledním sokolském sletu na Slovensku v Trenčíně jsme cvičili skladbu připravenou pro sokolský slet ve Fort Worthu – jejím hudebním podkladem byly nejznámější sokolské pochody a jeden valčík Františka Kmocha. Skladba byla diváky přijata víc než dobře – než jsem stačila opustit náčelnický můstek, objevil se tam menší kulatý bratr, kterého jsem před tím znala pouze od vidění. Byl to bratr Janko. Přišel poděkovat za skladbu. Dobře odhadl, proč jsem pro skladbu zvolila právě tuto hudbu – doprovázela totiž sokolstvo po celou dobu jeho existence, vyjadřovala sokolské nadšení a příslušnost k Sokolu. Měla jsem z jeho hodnocení radost a jeho slova mne posílila v přesvědčení, že právě tyto pochody mají význam pro udržení sokolské tradice – o což někdy dost neúspěšně bojujeme.

Od té doby jsem se s ním vídala docela pravidelně, několikrát v Telnici a na jednotlivých sokolských akcích pořádaných na různých místech. Bohužel.....nemůžeme být na tomto světě věčně, ale smutné je, že tam, odkud není návratu, odcházejí právě ti nejlepší.

Jarina Žitná

*„Smrti se nebojím, smrt není zlá...
smrt je jen součástí života věčného...“*

Tak nějak to kdysi napsal básník Jiří Wolker

Novohradské hory 2015 - aneb nejlepší je to akorát.

Včera jsme se vrátili ze sokolsko-turistického putování Novohradské hory 2015. Venku si vesele prší – snad po dvou měsících nám příroda nadělila pořádný příděl srážek, a teploty klesly opět o neuvěřitelných 20°C. A já vzpomínám na naše letošní putování. Zase nám to vyšlo „akorát“, tak jako mnohokrát v minulosti. Když jsme se kdysi v Krušných horách scházeli při poslední trase v autobuse na Jáchymovském náměstí, začalo pršet. Když jsme se vracovali ze Slovenska, jezdili jsme pravidelně proti studené frontě, která končila letní počasí... Tím vzniklo heslo našich dovolených: „Nejlepší je to akorát...“

Tentokrát jsme si vybrali Novohradské hory, malé pohoří necelých sto kilometrů jižně od Milevska. Svätý Petr zajistil pro naše putování vždy krásné počasí a ani letos tomu nebylo jinak. Slunečné počasí bez jediné kapky deště - jen s těmi teplotami to přeci jenom trochu přehnal. Pětatřicet a více stupňů je pro naše zeměpisné šířky opravdu hodně! A po více týdnů za sebou je to již skoro nesnesitelné pro všechny – nejen pro lidi seniorského věku. A právě ti se na toto putování vydali.

Cestou na jih jsme se zastavili v lázeňské Třeboni a po krátké procházce městem jsme se ukryli pod koruny stromů na hrázi rybníka Svět, prošli jsme ke Schwarzenberské hrobce, a poklonili se velkému cestovateli Jiřímu Hanzelkovi na místním hřbitůvku. Nové Hrady nás pak uvítaly Zámeckými slavnostmi, při nichž jsme si prohlédli jinak veřejnosti nepřístupný zámek, zbudovaný na počátku 19. stol. hrabětem Janem Nepomukem Buquoyem a jeho manželkou Terezií. Kulturním zážitkem byly i melodie romantických oper 19. stol a swingové melodie kapely Agria Band. Musíme si však přiznat, že nebýt naší výpravy, asi by na obou koncertech chyběli diváci...

Pak jsme se ale již museli věnovat našemu turistickému programu. Přes veškerou snahu ho ovlivnilo tropické počasí, kterému jsme se museli přizpůsobit. Přesto jsme vystoupali z Benešova nad Černou přes vrchy Zaječí a Cikánský, na zrádnou Kuní horu a přes Kraví horu sešli k barokní dominantě Novohradských hor – kostelu v Dobré Vodě. Přešli jsme i Slepíčí hory, kde zvláště Vysoký kámen, kterému se říká Slepice, dal všem zabrat. Nejvyšší vrchol Soběnovské vrchoviny (i Slepíčních hor) Kohout byl už jen pohodlnou procházkou. Náročná byla i stezka kolem Malše od zříceniny hradu Pořešín až do Kaplice. Prošli jsme se i přírodně krajinářským parkem zvaným Terčino údolí, které bylo založeno kolem roku 1750 na podnět hraběnky Terezie Buquoyové v údolí říčky Stropnice – dokonce jsme v tomto suchu viděli i funkční vodopád. Zatoulali jsme se i do sousedního Rakouska a vystoupali jsme na vrcholy Nebelstein a Mandelstein s krásným výhledem do kraje, prošli jsme se přírodním parkem Blockheide v okolí Gmündu.

Vysoké teploty nás nutily vyhledávat chladné náruče kulturních památek. Tak jsme navštívili klášter augustiniánů v Borovanech, založený v roce 1455 Petrem z Lindy, Buškův Hamr nedaleko Trhových Svinů, který je jedním ze tří posledních funkčních hamrů v Česku, a nedaleký kostel Nejsvětější Trojice od Jana Blažeje Santiniho-Aichla, nedoceněnou perlu Jižních Čech. Navštívili jsme také opevněnou tvrz Žumberk, tyčící se nad novým rybníkem, nebo barokní kostel sv. Petra a Pavla v Nových Hradech, který je spojen s Klášteřem Božího Milosrdenství (dříve Klášter servitů). A samozřejmě jsme nesměli opominout ani novohradský gotický hrad z poloviny 13. století, postavený jako strážní hrad v blízkosti obchodní stezky, překračující zde zemskou hranici.

Neobvyklé teploty nás donutily vyhledávat nejen častější svlažení hrdla, ale i těla. A tak jsme objevili nádherná koupaliště v Kaplici, v Horní Stropnici a v Borovanech, koupali jsme se v pískovně u Halámek. A ve všech jsme si svorně přáli, aby tak krásné koupaliště bylo jednou i u nás v Milevsku...

Večery jsme, tak jak je v naší partě zvykem, trávili společně. O dobrou pohodu se staralo osvědčené trio našich vlastních muzikantů, které si za své vzalo i troubení budíčku a večerky. Třešničkou na dortu ale určitě bylo vystoupení našich dvou mladých umělkyň – Bohdanky a Pavly Tesařových. Obě děvčata s námi nejen v dobré náladě ukrajovala kilometry přes den, ve volných chvílkách poctivě cvičila na svoje nástroje, ale připravila pro nás i malý koncert. Starší Pavla je laureátka Kocianovy houslové soutěže letošního roku a mladší Bohdanka absolutní vítězka hry na hoboj v celostátní soutěži žáků ZUŠ 2015. Z jejich výkonů se nám všem až tajil dech. Však jsme je také odměnili dlouhým potleskem. Bylo nám velkou ctí, že se oběma děvčatům s námi líbilo a že nám předvedla svoje mistrovství.

Další z nezapomenutelných pohodových dovolených se stává minulostí. Všem účastníkům zbývají krásné vzpomínky, z nichž budou žít ještě dlouho. Ale všichni se mají znovu na co těšit – na tradiční listopadové setkání v přívětivé hospůdce v Lišnici. Zuzka Sekalová, vzdělavatelka Sokola Milevsko

Podzimní mozaika

Vrátili jsme se domů, doba dovolených a školních prázdnin skončila. Nikdy není tak dlouhá, jak bychom si přáli – ale za to je tím vzácnější. Začíná říjen a to už jsou naše sokolovny a tělocvičny opět plné radostného halasu, hudby, úderů míčů.....

Začal všední den, všední starosti a obvyklá celoroční práce. Patří k ní i pořádání veřejných cvičení, akademií, společenských večírků a posezení, kulturních pořadů v režii jednot nebo žup, ale právě v podzimních měsících se také konají ústřední srazy cvičitelů

jednotlivých věkových nebo i zájmových kategorií, jsou vypisovány semináře různých odborností – prostě se už naplno rozběhla pravidelná i nepravidelná činnost se snahou vylepšit, co se dá, řídíme-li se starým sokolským heslem: „Věčný *ruch*, věčná *nespokojenost!*“

První větší akcí toho cvičebního roku bylo bezpochybn

- Sokolské setkání v Děčíně –

Faktem je, že termín tohoto setkání nebyl nejšťastnější (důvodem byly zářijové narozeniny obou zakladatelů Sokola), v mnohých jednotách se teprve zahajuje cvičení a většinou se cvičenci o prázdninách moc neviděli, takže se účast dala těžko organizovat, i když pozvání do Děčína a veškeré potřebné informace o programu, ubytování a stravování dostaly župy a jednoty včas, ještě dávno před koncem minulého cvičebního roku.

O přes problematický termín se akce povedla a účastníci byli spokojeni – to je nejdůležitější. Program byl dobře připraven a kromě různých pohybových aktivit, procházek a vyjížděk po cyklostezce, výletů, návštěvy děčínského zámku, Tyršova muzea a večerního tradičního opékání uzenek, měli cvičenci možnost sledovat vystoupení národopisných souborů Dykyta a Floritmus a zúčastnit se slavnostního shromáždění u sochy děčínského rodáka dr. Miroslava Tyrše. Touto akcí byl slavnostně zahájen cvičební rok 2015 – 16!

Veřejné cvičení župy Vaničkovy

Konalo se 20. září v Újezdu u Brna. Vystoupení předcházeli průvod městem a návštěvníci měli možnost v programu vidět skladby ze Sokolského Brna i skladby vlastní. Připomínám, že v Telnici, což je jedna z jednot župy Vaničkovy, vznikla nová, původní skladba pro muže, kterou doufáme budeme moci shlédnout i na sletě.

Připravované akce:

U nás v Sokole

Další část akce konané na různých místech republiky, v různých župách. Tentokrát ji opět pořádá župa Vaničkova, jmenovitě jednoty v Bílovicích nad Svitavou a Řícmanicích ve dnech 2. – 4. října. Úkolem podobných akcí je možnost vzájemného setkání členů Sokola, seznámení s praxí v župách i jednotách i poznání krajiny a kulturních zajímavostí dané oblasti.

Sportovní setkání tří žup Libereckého kraje

Setkání se koná v sobotu 3. října od 9,30 na Malé Skále. Jsou připraveny soutěže pro všechny generace (gymnastika, atletika), miniturnaje družstev ve floorbalu a vybíjené, orientační běh, lezecká stěna, koloběžky, nordic walking, jsou možné i výlety na nedaleké Suché skály a Vranov ležící na druhé straně Jizery. Máme připravenou i „mokrou“ variantu a doufáme, že všichni, kteří na Malou Skálu přijedou, se budou dobře bavit a nebudou litovat volného času. Akci pořádá župa Ještědská.

130 let Sokola v Jindřichově Hradci

8. října se v místním muzeu bude konat slavnostní setkání spojené s vernisáží výstavy o historii místní jednoty. Diváci budou seznámeni s dějinami Sokola v Jindřichově Hradci, budou stužkovány prapory a předvedeny některé hromadné skladby.

Přátelské posezení v Chotyni – župa Ještědská

Je připraveno na středu 14. října a bude nahrazovat Noc sokoloven, kterou liberecké jednoty nemohou v Liberci pořádat – z toho prostého důvodu, že v Liberci žádnou vlastní sokolovnu nemáme. Chotyňská sokolovna je dobře dostupná vlakem, takže využijeme této možnosti. Součástí programu bude krátká vzpomínka na vznik republiky a státní svátek 28. října, vrátíme se k Památnému dni sokolstva, kterou spojíme zároveň s Večerem sokolských světél (tentokrát v režii dospělých) a vypustíme světelná poselství po řece Nise. Program doplníme promítáním záznamů z největších letošních akcí – Sokolského Brna a Sokolského setkání v Plzni.

Nepochybuji, že podobných akcí se koná daleko více a jsou určeny jednak všem kategoriím našich cvičenců, ale měly by být i dobrou propagací pro veřejnost. Je jasné, že všechny tyto akce dají hodně práce, ale – víte, že se říká

„Jen houšť a větší kapky“.

Jarina Žitná

Pařížani v TD – po 25 letech

Uplynulé čtvrtstoletí života se na nás všech podepsalo – žili jsme je, jak jsme uměli a dokázali.

Po té dlouhé době, která znamená vlastně čtvrtinu lidského života, dostala sestra Dagmar Evaldová nápad. Svolat účastníky zájezdu na VII. Slet zahraničního Sokola, který se konal hned v devadesátém roce. Nácvik na tento slet začal více méně tajně v tělocvičně školy v Dušní ulici v Praze, vedla ho sestra Sejková. Jenže taková věc se nedá utajit a povědomí možnosti účasti na sletě v Paříži se, samozřejmě, rozkřiklo – a tak nakonec do Paříže odjelo 14 autobusů (přes 500 lidí) - cvičenců i diváků. Zařadili jsme se do několika skladeb – společné pro muže a ženy s hudbou Dvořákovy

Novosvětské symfonie a do skladby žen s obručemi, doprovázené hudbou Julia Fučíka. Skladby se nám zdály, na naše poměry, dost primitivní – pochopili jsme však, že hlavním důvodem jejich jednoduchosti byla vzdálenost mezi jednotami a nemožnost předcházejícího secviku. Prostě nacvičit, jednou zkouška, generálka a muselo to jít a vyjít. Také to vyšlo, skladbu žen s obručemi jsme musely dokonce opakovat. Všechny nedostatky, které se snad vyskytly, byly naprosto nepodstatné ve srovnání s faktem, že pochodujeme pod sokolskými prapory a cvičíme na sokolském sletě. Paříž k tomu tvořila „třešničku na dortu“!

Vyprávět celou anabazi našeho putování, všechny příhody, všechna setkání a tvorbu nových přátelství v této krátké vzpomínce nelze. My, účastníci a pamětníci na ně nikdy nemůžeme zapomenout – a když jsme viděli fotografie a dva filmové záznamy, které v té době vysílala dokonce naše televize, zdálo se nám, že to bylo včera, kdy jsme brouzdali po Paříži a jejich nesčetných památkách, navštívili Versailles, hřbitov Pere Lachaise a hrob „největšího z pierotů“ – kolínského rodáka Kašpara Debureaua i pomník našich vojáků padlých za Francii a za svobodu. Zvláštním zážitkem byl průvod účastníků na Elysejských polích k Triumfálnímu obloiku s hrobem neznámého vojína – věčný oheň tu vyšlehl vysoko – a my všichni jsme si uvědomili, že jsme konečně svobodní lidé a můžeme se svobodně rozhodovat, co chceme nebo nechceme dělat, čemu chceme nebo nechceme věřit.. Silným zážitkem bylo hlavně vlastní sletové vystoupení, nad nímž se vznášela aureola radosti. Slovy se to vyjádřit nedá.

19. září se nás v TD sešlo něco přes 70. Z těch čtrnácti autobusů mířících k místu naší radosti, už mnozí nejsou mezi námi, odešli do sokolského nebe, kde si hlídají svou značku, aby na ni mohli kdykoliv nastoupit. Uctili jsme jejich památku a vzpomínali na ně. Myslím, že tato akce více než splnila svůj úkol. Dala po dlouhé době dohromady pamětníky, kteří sokolskou myšlenku přijali za svou a přinesla jim skutečnou radost ze shledání.

Dovolu mi, abych jménem všech zúčastněných poděkovala organizátorům, především sestře Evaldové a bratru Denemarkovi, který byl jejím hlavním spolupracovníkem. Někde jsem četla, že myšlenky, které jsme přijali za své, vytvářejí náš život. V tomhle případě je to určitě pravda!

Jarina Žitná, foto Helena Brožková – obě Sokol Liberec I.

Závěrečné slovo

O prázdninách jsem měla čas na čtení a přemýšlení. Přemýšlela jsem o existenci a uplatňování etických myšlenek prověřených věky – i novinkách, které – pokud se podaří začlenit je do našeho systému – vycházejí ze současné reality a mohou přinést něco, co slouží ke zkvalitnění naší činnosti. Je pravda, že sokolská organizace se vždy stavěla zdola, rozhodující slovo mělo, prostřednictvím svých volených zástupců, členstvo – a to má podle stanov možnost, ale i povinnost přednášet návrhy a nové myšlenky, které pak podléhají veřejné diskuzi. Zdá se však, že na tuto zásadu poslední dobou trochu zapomínáme, což rozhodně není k dobru věci.

Na tomto stavu se docela určitě podepisuje i současný stav světové společnosti – což nás však vůbec neomlouvá. Faktem je, že se tímto obecným úpadkem zabývají význační filosofové, mluví se dokonce o „*smrtebných hříších lidstva*“. Určitě by nám pomohlo, kdybychom si to sami srovnali v hlavě.

Zajímavá je definice smrtelných hříchů soudobé civilizace podle Mahatmá Gándhího:

1 – bohatství bez práce

5 – věda bez lidskosti

2 – požitek bez svědomí

6 – náboženství bez milosrdenství

3 - znalosti bez charakteru

7 – politika bez principů

4 – obchod bez morálky

Osm hříchů, které mohou vést ke zkáze civilizace podle nositele Nobelovy ceny Konráda Lorenze:

1 – přelidnění Země

2 – ničení životního prostředí

3 – závod člověka se sebou samým

4 – ztráta schopnosti prožívat city

5 – genetický úpadek

6 – rozchod s tradicí

7 – rostoucí poddajnost k doktrínám

8 – zbrojení atomovými zbraněmi

Zajímavé, ne? Přemýšlejme, čemu se můžeme a musíme nejdřív bránit a co nás nejvíce ohrožuje. Podle Masaryka existuje pouze jedna morálka – v žádném oboru není morálka velká a malá. Takže si nemůžeme příliš vybírat, chceme-li vyhrát válku o lepší svět a lepšího člověka a pro nás konkrétně o lepší, čistší a tedy potřebnější Sokol!

Jarina Žitná

